

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ГЕОГРАФІЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 1 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: Заблотовська Наталія Василівна, кандидат географічних наук, доцент.

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_per_s_id\]=1057&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_per_s_id]=1057&commands[1594]=item)

Контактний телефон: (0372) 58-48-47

E-mail: n.zablotskaja@chnu.edu.ua

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	понеділок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	середа	14.00-15.00
Очні консультації (за попередньою домовленістю)	понеділок	До 13.00
	вівторок	14.00-18.00
	середа	До 13.00
	п'ятниця	До 13.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Географія інтеграційних та дезінтеграційних процесів» - вибіркова навчальна дисципліна освітньо-професійної програми за спеціальністю «Географія», яка передбачає вивчення становища сучасного світу крізь призму двох провідних мегатрендів його розвитку - міжнародну інтеграцію та дезінтеграцію; методологічних підстав інтеграційних процесів, інтеграційних об'єднань у сучасному світі, розвитку міжнародних інтеграційних процесів у різних регіонах планети, місця і ролі України в інтеграційних процесах.

Опанування навчальною дисципліною виступає одним із засобів сучасної соціалізації особи, залучення до загальнолюдських цінностей, виробляє та розвиває навички самостійного аналізу інтеграційних процесів, формує систему знань про специфіку міжнародних та регіональних інтеграційних та дезінтеграційних процесів у основних регіонах світу.

2. Метою навчальної дисципліни «Географія інтеграційних та дезінтеграційних процесів» є формування у майбутніх фахівців системи теоретичних знань, вмінь та практичних навичок аналізу сучасних тенденцій та особливостей інтеграції та дезінтеграції країн різного рівня розвитку в Європі, Азії, Америці, Африці, на Близькому Сході; отримання навичок моніторингу функціонування інтеграційних об'єднань, прогнозування та моделювання їх розвитку в умовах нових глобальних викликів; набуття навичок щодо оцінки ступеня залученості України у світові та регіональні інтеграційні процеси.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна вивчається у 9-му семестрі. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни будуть використані для таких складових подальшого навчання як: «Суспільно-географічна районологія та основи регіональної політики», «Моделювання й прогнозування розвитку регіонів України і ГІС».

4. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню *загальних та фахових компетентностей*:

ЗК 2. Здатність бути критичним та самокритичним. Вміти реально оцінювати власні можливості, результати та шляхи їх досягнення при розробці проектів та вирішенні завдань.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Керуючись науково обґрунтованими принципами та особливостями перебігу суспільно-географічних процесів вирішувати нагальні проблеми з управління, планування та розвитку регіонів.

ЗК 5. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми. Здатність виявляти, ставити, вирішувати проблеми і приймати обґрунтовані рішення. Формулювати задачу, для її вирішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку.

ЗК 12. Здатність продовжити навчання з високим ступенем автономії.

ФК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм природничої та суспільної географії, ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;

- ФК 4. Володіння основами дослідницької діяльності, уміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички та здатність оригінально мислити для проведення досліджень;
- ФК 6. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички системного аналізу, географічного моделювання та прогнозування трансформації територіальної організації та регіонального розвитку;
- ФК 8. Здатність використовувати географічні знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів;
- ФК 10. Здатність застосовувати уміння роботи з картографічними та статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації у регіональних географічних дослідженнях;

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Розуміти основні теоретико-методологічні проблеми географії та регіоналістики;
- ПРН 3. Роз'яснювати сутність, класифікацію, чинники, закономірності розвитку природничо-суспільно-просторових процесів;
- ПРН 4. Розуміти сутність та механізми інформаційних процесів у соціогеосистемах;
- ПРН 5. Знати теоретичні та методичні основи географічного моделювання і прогнозування;
- ПРН 9. Уміти використовувати сучасні наукові здобутки географічних наук для отримання нових наукових результатів у галузі географії та регіоналістики, впроваджувати інноваційну діяльність;
- ПРН 11. Володіти навичками роботи з геоінформаційними системами і застосування геоінформаційних технологій у територіальному менеджменті;
- ПРН 13. Володіти методами географічного моделювання і прогнозування, використовувати знання для оцінки і прогнозу трансформації територіальної організації та регіонального розвитку у геосистемах різних ієрархічних рівнів;
- ПРН 15. Розв'язувати проблеми у нових, або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.
- ПРН 16. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, академічної доброчесності, професійного кодексу поведінки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати :

вивчення понять та категорій дисципліни, розуміння становлення й розвитку процесу міжнародної інтеграції та дезінтеграції та їх вплив на розвиток сучасної географії та регіоналістики, регіональні особливості інтеграційних та дезінтеграційних процесів світу, місце і роль України у світі в умовах міжнародної інтеграції та глобалізації.

вміти:

використовувати різні методологічні підходи для дослідження процесів міжнародної інтеграції та дезінтеграції; аналізувати особливості й тенденції

розвитку інтеграційних процесів сучасного світу на основі географічного моделювання і прогнозування, використовувати знання для оцінки і прогнозу трансформації інтеграційних процесів у регіонах різних ієрархічних рівнів; визначати проблеми світової інтеграції, стратегію і механізми участі України в інтеграційних і глобальних процесах.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	5	9-й	4	120	15		15		90		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи інтеграційних процесів в сучасному світовому господарстві													
Тема 1. Процеси інтеграції та дезінтеграції: поняття, сутність та особливості.	15	2		2		11							
Тема 2. Сучасні тенденції міжнародної інтеграції.	15	2		2		11							
Тема 3. Інтеграційні об'єднання в сучасному світі.	15	2		2		11							
Тема 4. Етапи та форми регіональної інтеграції.	15	2		2		11							
Разом за змістовим модулем 1	60	8		8		44							
Змістовий модуль 2. Регіональні аспекти інтеграційних та дезінтеграційних процесів													
Тема 5. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі.	15	2		2		11							

Тема 6. Особливості функціонування інтеграційних об'єднань в Північній та Південній Америці.	16	2		2		12						
Тема 7. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Африці та Західній Азії.	14	1		1		12						
Тема 8. Україна у світових та регіональних інтеграційних процесах.	15	2		2		11						
Разом за змістовим модулем 2	60	7		7		46						
Разом, год.	120	15		15		90						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Місце і роль міжнародної інтеграції та глобалізації у системі суспільних відносин, зміст і специфіка їх реалізації.
2	Політико-економічні види міжнародних інтеграційних об'єднань.
3	Торгово-економічні види міжнародних інтеграційних об'єднань.
4	Інтеграція на мега -, мета -, макро -, мезорівнях і створення відповідних міжнародних організацій. Причини і передумови посилення інтеграційних процесів на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.
5	Прогнозування розвитку інтеграційних та дезінтеграційних процесів у Європі
6	Прогнозування розвитку інтеграційних та дезінтеграційних процесів у Північній та Південній Америці
7	Прогнозування розвитку інтеграційних та дезінтеграційних процесів у в Азіатсько- Тихоокеанському регіоні, Африці та Західній Азії
8	Перспективи геополітичної конфігурації та євроінтеграційна стратегія України. Взаємозв'язок європейської інтеграційної стратегії та внутрішніх перетворень в Україні.

5.4 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Позитивні і негативні наслідки розвитку інтеграційних процесів у сучасному світі.	2
2	Передумови розвитку і етапи становлення інтеграційних процесів	2
3	Інтеграційні об'єднання в сучасному світі	2

4	Географія інтеграційних процесів у Європі та на пострадянському просторі.	2
5	Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Північній та Південній Америці	2
6	Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	2
7	Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Африці та Західній Азії.	1
8	Україна в європейських інтеграційних процесах	2
		15

5.5. Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується самостійно при консультуванні викладачем впродовж вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу і завершується індивідуальним захистом перед викладачем у формі бесіди і наочного демонстрування отриманих практичних результатів.

ІНДЗ виконується з метою систематизації закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок, їх застосування при вирішенні проблем у галузі маркетингової діяльності з навчальною та освітньою цілями. ІНДЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; системного підходу до вирішення завдань дослідження; використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

У процесі виконання індивідуального завдання, разом із теоретичними знаннями і практичними навиками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

ІНДЗ виконуються у формі розробки проєктів, створенні мультимедійних презентацій. У окремих випадках, коли спостерігається схожість у вихідній інформації, тематика ІНДЗ може змінюватися чи уточнюватися на розсуд викладача.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ).

1. Розробка міні-проєкту на тему «Перспективи розвитку Європейського Союзу в умовах глобальних суперечностей і викликів».
2. Розробка міні-проєкту на тему «Моделі інтеграції в Північній та Південній Америці».
3. Розробка міні-проєкту на тему «Економічна інтеграція в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні».
4. Розробка міні-проєкту на тему «Інтеграційні об'єднання в Африці та Західній Азії».
5. Розробка міні-проєкту на тему «Забезпечення національних інтересів України крізь призму інтеграції».

6. Система контролю та оцінювання

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і

підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування. Поточний контроль проводиться під час проведення з семінарських занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі.

При вивченні дисципліни використовуються такі **методи і форми контролю**:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі **модульного письмового тестування, оцінювання письмового виконання завдань, усної співбесіди**.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при проведенні семінарських занять здійснюється шляхом їх **поточної перевірки й оцінювання**.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом **оцінювання виконаних проектів та усного індивідуального захисту дослідження**.

Підсумкова оцінка (оцінка за **залік**) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконанні ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт – у сумі становить 100 балів. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Оцінка за екзамен виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Розподіл балів, які отримують студенти в процесі вивчення дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота									Е к з а м е н	С у м а
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
Т № 1	Т № 2	Т № 3	Т № 4	КР	Т № 5	Т № 6	Т № 7-8	КР		
5	5	5	5	10	5	5	10	10	40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів,

КР – модульні контрольні роботи.

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)

		зараховано
89-80	B	4 (добре) зараховано
79-70	C	4 (добре) зараховано
69-60	D	3 (задовільно) зараховано
68-60	E	3 (задовільно) зараховано
59-50	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання Не зараховано
34-1	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом Не зараховано

7. Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань студента та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, письмові роботи з тем самостійної роботи, виконані семінарські завдання. Під час здачі семінарських завдань здобувач вищої освіти повинен знати сутність понять, термінів та категорій, вміти на практиці застосовувати теоретичні знання. Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view.

Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAykF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

Під час проведення як поточного, так і підсумкового контролю знань студентів вимагається:

- виконання всіх завдань самостійно;
- надання для оцінювання результатів власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати та не передавати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Списування під час проведення як поточного, так і підсумкового контролю знань студентів вважаються недопустимими (у тому числі, із використанням мобільних девайсів).

8. Рекомендована література

1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження // Європейська інтеграція / Уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлєва. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007.

2. Глобальне управління - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США та Інституту ЄС із досліджень безпеки / пер. з англ. Г. Лелів. - Л. : Літопис, 2011. - 120 с.

3. Грицяк І.А. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А. Грицяка та Д.І. Дзвінчука. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. — 464 с.

4. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. - 504 с. URL: https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/4_Evrointegr.pdf

5. Європейська та євроатлантична інтеграція : Transition Book. - Київ : Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, 2019. - 94 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-prezentation-2019/8.2019/transition-book-final-stisnuto.pdf>+

6. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник. /М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. — К. : «Центр учбової літератури», 2015. — 320 с.

7. Міжнародна економічна інтеграція : Міжнародні економічні відносини : підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. Ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. - Київ : Київ. Нац. Торг.-екон. Ун-т, 2017. - 612 с.

8. Ожигина В. В. Международная экономическая интеграция : [учебное пособие для учреждений высшего образования по специальностям «Мировая экономика», «Маркетинг», «Международные отношения», «Логистика», «Коммерческая деятельность на внешнем рынке»] / В. В. Ожигина, О. Н. Шкутько, Е. Н. Петрушкевич ; под ред. В. В. Ожиговой. - Минск : БГЭУ, 2017. - 431 с. URL: <https://library.bntu.by/ozhigina-v-v-mezhdunarodnaya-ekonomicheskaya-integraciya>

9. 2019 African Regional Integration Report: Towards an integrated and prosperous and peaceful Africa. - Addis Ababa (Ethiopia): AUC, 2019. - 134 p. URL: https://au.int/sites/default/files/documents/38176-doc-african_integration_report-eng_final.pdf

10. The Asian Economic Integration Report (AEIR) 2019/2020 // Asian Development Bank (ADB). - 2019. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/536691/aeir-2019-2020.pdf>

11. The EU in the world 2020. - Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020. - 152 p. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10934584/KS-EX-20-001-EN-N.pdf/8ac3b640-0c7e-65e2-9f79-d03f00169e17>

12. World Economic Situation and Prospects 2019. - New York: United Nations, 2019. - 221 p. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2019_BOOK-web.pdf

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ier.kiev.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.me.gov.ua.
3. Офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.niss.gov.ua.
4. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
5. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ucers.org.
6. Офіційний сайт інституту глобальних стратегій[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.igls.com.ua.
7. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ier.kiev.ua.
8. Офіційний сайт інституту світової економіки і міжнародних відносин[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.iweir.org.ua.
9. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.
10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.me.gov.ua.
11. Офіційний сайт національного інституту проблем міжнародної безпеки[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.niisp.gov.ua.
12. Офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.niss.gov.ua.
13. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
14. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ucers.org.